

Majitelé půdy chtějí po ekofarmářích více peněz

Dvacetitisícová dotace na hektar je pro většinu biopěstitelů nedosažitelná

Jan Drahorád
redaktor MF DNES

Vládní slova o podpoře biofarmářů je paradoxně poškodilo. Pachtýři už po nich chtějí víc peněz na hektar. Ceny vstupů jim rostou stejně jako těm konvenčním farmářům.

„Na 20 tisíc korun na hektar ekologičtí zemědělci nedosáhnou, některým naopak v novém dotačním období platby klesnou,“ bortí ministerské sliby manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělství Kateřina Urbánková.

Ministr zemědělství Zdeněk Neukla při vyhlášení změn v dotační politice na příštích pět let hovořil o tom, že je potřeba zvýšit příspěvky na první hektary zemědělské půdy. Ekologičtí zemědělci podle něj budou mít možnost získat dotaci až 20 tisíc korun na hektar. Je tomu tak i podle vašich výpočtů?

Je potřeba si uvědomit, že těch 20 tisíc není sazba za ekologické zemědělství. Jde o součet všech možných dotačních podpor včetně přímých plateb, redistributivních plateb, agro-environmentálně klimatických opatření a dalších. Z našeho průzkumu mezi cca 200 produkčními farmami o velikosti od jednoho do dvou tisíc hektarů vyplynulo, že na citovanou výši podpory by dosáhla jenom hypotetická vinařská, ovocnářská nebo zelinářská farma o výměře například jednoho až dvou hektarů. Žádná z farem, pro které jsem výhled od roku 2023 počítala, na 20 tisíc za hektar nedosáhla. Některé budou mít dokonce pokles v dotačních příjmech v porovnání se stávajícími podporami.

O kolik dostanou méně?

České ekologické podniky, které produkují maso, mléko nebo pěstují obiloviny, které dále zpracovávají, reálně dostávají podporu kolem 15 tisíc korun za hektar. Prohlášení ministerstva jim přitom zhoršilo situaci. Když resort zemědělcům říká, jděte do ekologie, získáte až dvacetitisícovou podporu, tak si vlastníci půdy můžou myslet, že ekologičtí farmáři mají takhle vysoké dotace, což přitom vůbec není pravda. Zvláště špatně to dopadá

na zemědělce, kteří si půdu pronajímají a jejichž majitelé si myslí, že ty peníze mají už teď. Přitom jde o plán, který začne platit nejdříve od příštího roku.

Považujete budoucí nastavení plateb pro ekologické zemědělce za pozitivní změnu?

Jsem ráda, že nová vláda ke změnám přistoupila, ale očekávala jsem větší přidání například pěstitelům zeleniny, sadařům nebo v oblasti orné půdy. O tom ještě budu chtít s ministerstvem jednat. Dotace se mohou totiž meziročně upravovat i poté, co začnou nová pravidla platit. Druhým problémem je to, že kalkulace dotací vychází z nákladů v určitém časovém období, tedy dotace od roku 2023 se počítají z nákladů let 2014-2020. Nyní nám náklady vzrostly dvojnásobně až trojnásobně, ale sazby trojnásobně ne vzrostly. A už vůbec ty peníze neodpovídají ekonomické situaci posledních měsíců. Vláda má přitom daleko větší manévrovací prostor. Nezapomeňte, že jde také o bezpečnostní strategii státu. Je třeba, abychom měli v každém regionu farmu, která bude pěstovat zeleninu a zásobovat své okolí bedýnkami, chlebem, mléčnými produkty apod. Regionální kanály totiž nejsou tak citlivé na zvýšení cen pohonných hmot a zaručují potravinovou bezpečnost v regionech.

Stejně mohou argumentovat i konvenční zemědělci, také jim náklady vzrostly. Proč by teď měli ekologičtí zemědělci získat poměrově větší část koláče než dříve na úkor konvenčních farmářů?

My jako svaz bychom uvítali, kdyby na trhu byly české biopotraviny, ale toho se dobereme jenom podporou odbytových kanálů, zpracování a krátkých dodavatelských řetězců, odbytu do škol a školek. Je třeba si však uvědomit, že v ekologickém zemědělství lidé neplatí jenom za primární produkci potravin. Platíme v něm i za veřejné statky - je to zemědělství, které nezatežuje vodu pesticidy a které prokazatelně zlepšuje kvalitu půdy. Klimatická změna je tady a my potřebujeme zlepšit strukturu půdy i její kvalitu, potřebujeme zlepšit péči o zvířata. Po tom například u nosnic nebo u chovu skotu volají spotřebitelé. Kromě produkce potravin má ekologické zemědělství

Foto: PRO-BIO

přínosy z hlediska pozitivních externalit, které nikdo neumí spočítat, jako je například čistá voda. V zahraničí jdou tímto směrem, snaží se převést pozemky v ochranných pásmech vodních zdrojů do ekologického zemědělství, protože je to neekonomičtější a nejracionálnější rozhodnutí, které mohou z hlediska kvality vody udelat. U nás bohužel tyto trendy nepozorujeme, byť doufám, že i současnou vládu to napadne a půjde tímto směrem.

Ministerstvo původně doufalo, že se podaří připravit legislativu, aby mohl zemědělec přejít s částí své produkce do ekologického zemědělství a část by dál pěstoval konvenčně. Nemůže mít ale tytéž plodiny nebo zvířata v obou typech. Je pak nějaká šance, že se podaří zvýšit plochy v ekologickém zemědělství do roku 2027 na 22 procent celkové výměry, jak si dal stát za úkol?

To, že nesmíte v ekologii a v konvenční pod jedním IČO pěstovat stejné plodiny, nebo chovat stejná zvířata, je správné a samozřejmé. I přesto věřím, že se cíle podaří naplnit, bude-li vůle ze strany ministerstva pro podporu odbytu, zpracování a kratších distribučních řetězců. Je ale třeba říct, že si už nyní můžou farmy zkoušet pod jedním IČO na menších výměrách přestup do ekologie, jen bez dotační podpory. Mohou si tak snadno ověřit, že pestré osevňovací postupy a agrotechnika vedou ke správnému cíli a že je možné nakonec přejít do ekologie i s farmou o rozloze tisíc a více hektarů.

Ekologické zemědělství není závislé na hnojivech nebo pesticidech, čímž bude konvenční zemědělství bohužel trpět. Na druhé straně ceny pohonných hmot, práce a energií při zpracování potravin jdou úplně stejně nahoru jako u běžných zemědělců. Ekologové jsou pak citlivější na agrotechniku, kde je třeba dělat více věcí než u konvenčních farmářů, tam se to bude prodrazovat. Jak moc to bude záviset na vývoji trhu s ropou a energiemi, neumíme úplně predikovat.

Uvědomujeme si ale, že je třeba většinou přesvědčit nejenom majitele, ale také pracovníky, kteří na farmě jsou. Rozhodně to nejde ze dne na den. Díky aktivitě státu si teď velké podniky budou moci změnu vyzkoušet, ale není to jen o tom, že by někdo zasel konvenční obilí a vedle něj ekologické. Osevňovací postupy musí být daleko pestřejší, protože kromě agrotechniky je to všechno, co vám pomůže k pěstování zdravých plodin a dobrým výnosům. A není jednoduché se tyto změny naučit.

Fakta Ekozemědělství

- V současnosti je v ekologickém zemědělství zhruba 15 procent ploch zemědělské půdy. Do roku 2027 by se měly biopotraviny podle vládního plánu podílet čtyřmi procenty na celkové spotřebě potravin a nápojů, podle posledních údajů šlo o 1,5 procenta.
- Do agroenvironmentálních opatření patří například vytváření nektarodárných biopásů, ochrana čejky chokolaty, zatrávňování orné půdy nebo ošetřování travních porostů. Do agrotechnických metod se počítá správná doba setí nebo mechanická ochrana před plevelem.
- Podle nových pravidel půjde od roku 2023 část zemědělských dotací do plateb na první hektary, tzv. redistributivní platby. Na první hektary se tak přerozdělí až 23 procent z rozpočtu na přímé platby.

Uvědomujeme si ale, že je třeba většinou přesvědčit nejenom majitele, ale také pracovníky, kteří na farmě jsou. Rozhodně to nejde ze dne na den. Díky aktivitě státu si teď velké podniky budou moci změnu vyzkoušet, ale není to jen o tom, že by někdo zasel konvenční obilí a vedle něj ekologické. Osevňovací postupy musí být daleko pestřejší, protože kromě agrotechniky je to všechno, co vám pomůže k pěstování zdravých plodin a dobrým výnosům. A není jednoduché se tyto změny naučit.

Konvenčním zemědělcům prudce zdrazují vstupy, jako jsou ceny plynu, hnojiv, energií, ale i lidské práce. Potravináři hovoří o růstu cen o desítky procent. Očekáváte, že se cena biopotravin zvedne stejně jako těch běžných?

Ekologické zemědělství není závislé na hnojivech nebo pesticidech, čímž bude konvenční zemědělství bohužel trpět. Na druhé straně ceny pohonných hmot, práce a energií při zpracování potravin jdou úplně stejně nahoru jako u běžných zemědělců. Ekologové jsou pak citlivější na agrotechniku, kde je třeba dělat více věcí než u konvenčních farmářů, tam se to bude prodrazovat. Jak moc to bude záviset na vývoji trhu s ropou a energiemi, neumíme úplně predikovat.

V gastru a hotelnictví skončily čtyři pětiny lidí

Gastronomické provozy se pomalu probouzejí k životu, ovšem narážejí na problém absence pracovníků. Lockdowny a omezení přiměly mnoho lidí z oblasti cestovního ruchu a gastronomických provozů změnit zaměstnání. I když klíčové zaměstnance se většina provozovatelů snažila udržet, nyní chybějí zejména řadoví pracovníci, kteří přešli do jiných oborů.

Odliv probíhal v několika vlnách. Před dvěma lety po nuceném uzavření restaurací a utlumení cestovního ruchu většina lidí z těchto oborů hledala dočasně uplatnění v maloobchodu, dopravě, skladech, ve stavebnictví a pomocných profesích.

„V posledních dvou letech jsme zaznamenali zvýšený zájem o místa, na která předtím nastupovali zahraniční pracovníci, zejména pak v úklidových službách. Lidé aktivně reagovali i na nabídku míst v ostře, kde se nám hlásí třikrát víc zájemců než před covidem. Změnilo se i spektrum uchazečů, například ve zmíněných úklidových službách, kam se dříve hlásilo minimum lidí s českou národností, tvořili polovinu ze všech zájemců,“ uvádí konkrétní údaje HR ředitel společnosti SSI Group Radoslav Kavulič.

Ovšem jiní hledali práci i v dalších oborech, zejména když začalo být jasné, že nepůjde jen o překlenutí pár měsíců. Uplatnění našli například v realitních a pojišťovacích službách, administrativě, jazykové vybavení lidé směřovali i do podnikových a zákaznických služeb. Rada lidí z těchto oborů vzala vzniklou situaci jako podnět ke změně profese a šla i cestou rekvalifikace.

„A nejde jen o pozice, kde se uplatní komunikační dovednosti, můžeme uvést i příklad programátora, který k nám po rekvalifikaci přešel z gastronomického provozu,“ říká manažer nábory Accenture v ČR Petr Bujalka.

Problémy mají hlavně hotely

Podle dostupných údajů z gastru a hotelnictví odešly během krize čtyři pětiny pracovníků. Pětina kuchařů, čtvrtina barmanů, výčepních a lidí ze servisu se podle kvalifikovaných odhadů už do oboru nevrátí.

V současné době by povratový situací mohli vyřešit ukrajinští uprchlíci. Do nejvíce zasaženého sektoru by se tak mohli hlásit právě Ukrajinky, které do Česka přicházejí.

Vzhledem k tomu, že převážná část z nich jsou ženy, většinou s dětmi, dá se předpokládat, že se budou ucházet o pozice, jako je pomocný personál v gastro provozech. – **Veronika Bělohlávková**

Z EET se stala politika, evidence mohla mít i výhody

Kristína Paulenková
redaktorka
MF DNES

Místo jásání jen rozpačité krčení rameny. Někteří podnikatelé by elektronickou evidenci tržeb, kterou Fialova vláda hodlá zrušit, částečně na nepovinném principu ponechali.

„Hospodářská komora doporučila ministerstvu financí, aby EET zachovalo na dobrovolné bázi. Data by totiž mohla přispět třeba k menšímu obtěžování řádně fungujících podnikatelů daňovými kontrolami,“ sdělil MF DNES Miroslav Duro, mluvčí Hospodářské komory.

Elektronickou evidenci tržeb v covidu pozastavila předchozí vláda. Bylo to překvapivé. Pro hnutí ANO

to byla vlajková loď, se kterou uspělo ve volbách v roce 2013. Současná vláda ji chce zrušit od příštího roku úplně. Mnozí podnikatelé jsou rozhodnutím zaskočení.

„Chápeme to čistě jako politický krok, ale respektujeme ho. Vládě jsme aktivně nabízelí to, že by mohli ponechat možnost EET na dobrovolné bázi,“ říká také Luboš Kastner, restaurátér a garant projektu Moje restaurace za Asociaci malých a středních podniků a živnostníků.

Promarněná příležitost

Podnikatelé, kteří by EET dobrovolně používali, by mohli podle Kastnera získat výhody, třeba by je nenavštěvovala tak často Finanční správa. Problémem podle něj ale také bylo, že minulá vláda nevyužila potenciálu, který EET přinášelo. „Předchozí vláda mohla v rámci co-

vidu linkovat podpory na data, která měla z EET,“ domnívá se.

Elektronická evidence tržeb na dobrovolné bázi by se mohla stát pro mnohé podnikatele pomocným. Podle Hospodářské komory má třeba potenciál snížit administrativu zejména malým podnikatelům tím, že předvyplní daňové příznání na základě Finanční správou evidovaných údajů.

Na druhou stranu Duro doplňuje, že ačkoliv komora byla k evidenci tržeb vstřícná, vztah k EET byl vždy provázen pochybnostmi, které se týkaly zejména přínosu vládního pojetí třetí a čtvrté vlny. Panovaly třeba otázky, jak chce vláda kontrolovat evidenci u drobných řemeslníků, kteří provádějí služby přímo v domácnostech. I proto by byla podle něj nejlepším řešením dobrovolná evidence tržeb.

V současné době eviduje EET zhruba 53 tisíc podnikatelů, to je zhruba čtvrtina z původního počtu

„EET pozastavila už předchozí vláda. Ta současná ji ruší úplně.“

200 tisíc, kteří museli tržby evidovat elektronicky.

Podle současné vlády ale nemá EET mnoho výhod. „V programovém prohlášení jsme se zavázali

zrušit EET, protože přináší zbytečnou administrativu podnikatelům, které souhrnně provoz a aktualizace pokladních zařízení stojí každoročně zhruba 1,5 miliardy korun. Když si k tomu přidáte celkový náklad na straně státu zhruba půl miliardy ročně, nevidím žádný důvod v EET pokračovat,“ říká ministr financí Zbyněk Stanjura.

Více bezhotovostních plateb

Kromě poklesu administrativní zátěže podnikatelů a úspory peněz má k rušení ještě další důvody. V roce 2017 činil podíl bezhotovostních plateb 20 procent, za rok 2021 mluví odhady o 60 procentech a v roce 2025 by měli platit lidé z 80 procent bezhotovostně. Tyto platby lze poměrně snadno dohledat i bez EET. Tím mizí potřeba povinné elektronické evidence tržeb.

Toto ale někteří rozporují. „Zrušením zákona o evidenci tržeb, ztrácí obchodník motivaci vytvářet o svých tržbách digitální stopu a bude chtít ušetřit na nákladech na bezhotovostní transakce přes platební terminály. Vráť se k hotovostním platbám, protože jsou levnější a zároveň je nebude muset danit. To je pro obchodníky příjemný návrat do šedé ekonomiky, zvláště v této nelehké době. Tato změna se již děje,“ říká Pepe Rafaj, podnikatel v oblasti digitálních plateb, spoluvůdce platebních systémů, který v oblasti elektronické evidence tržeb podniká.

Úředníci za minulého vedení, které EET v roce 2017 zavádělo, vypočetali za roky 2017 až 2019 přínos EET zhruba na 33 miliard korun. Současný ministr tvrdí, že do budoucna bude přínos EET v podstatě nulový.